

กรมทรัพย์สินทางปัญญา
กระทรวงพาณิชย์

เล่มที่ 68
วันที่ประกาศโฆษณา

เลขที่ประกาศ 203
2 ธันวาคม 2565

ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เลขที่คำขอ	63100236	วันที่ยื่นคำขอ	28 พฤษภาคม 2563
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลย (Siwgleang Mueang Loei Sticky Rice หรือ Khao Neaw Siwgleang Mueang Loei)		
รายการสินค้า	ข้าวเหนียว		
ผู้ขอขึ้นทะเบียน	จังหวัดเลย		
ที่อยู่	ศาลากลางจังหวัดเลย ถนนมลิวรรณ ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42000		

1. คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลย (Siwgleang Sticky Rice Mueang Loei หรือ Khao Neaw Siwgleang Mueang Loei) หมายถึง ข้าวไร่ข้าวเหนียวพันธุ์ชีวเกลี้ยง ซึ่งเป็นข้าวไร่พันธุ์พื้นเมืองที่ไวต่อช่วงแสง ปลูกในช่วงฤดูฝน ในพื้นที่ดอน เนินเขา ที่ราบลอนคลื่น และพื้นที่ราบระหว่างภูเขา ที่ระดับความสูง 500 - 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล เมล็ดรูปร่างเรียวยาว ข้าวเปลือกมีสีฟาง ไม่มีขน ส่วนปลายเมล็ดมีจุดสีน้ำตาล เมื่อหุงสุกแล้วจะมีความเหนียว นุ่ม เมล็ดสวย และมีกลิ่นหอมเล็กน้อย หลังจากหุงเป็นเวลานานยังคงความนุ่มไว้ได้ ปลูกในพื้นที่อำเภอด่านซ้าย อำเภอกุเรือ และอำเภอนาแห้ว ของจังหวัดเลย และแปรรูปในพื้นที่จังหวัดเลย

ลักษณะของสินค้า

- (1) พันธุ์ข้าวเหนียว : พันธุ์ชีวเกลี้ยง
- (2) ประเภทและลักษณะทางกายภาพ
 - ข้าวเปลือก : เมล็ดเรียวยาว สีฟาง ปลายเมล็ดมีจุดสีน้ำตาล ไม่มีขน ไม่มีหางข้าว
 - ข้าวสาร : เมล็ดเรียวยาว สีขาวนวล
 - ข้าวกล้อง : เมล็ดเรียวยาว สีน้ำตาลอ่อน

2. กระบวนการผลิต

2.1 การปลูก

(2.1.1) พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกต้องเป็นดินร่วนปนทราย บนพื้นที่ดอน เนินเขา ที่ราบลอนคลื่น ที่ราบระหว่างภูเขา ที่ระดับความสูง 500 - 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล ในเขตพื้นที่อำเภอด่านซ้าย อำเภอกุเรือ และอำเภอนาแห้ว ของจังหวัดเลย

(2.1.2) เมล็ดพันธุ์ต้องเป็นพันธุ์ชีวกลี้ง จากแหล่งเมล็ดพันธุ์ที่เชื่อถือได้ เช่น ศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ จังหวัดขอนแก่น สังกัดกรมการข้าว หรือศูนย์ส่งเสริมผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านน้ำเย็น อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ซึ่งได้รับการรับรองจากกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

(2.1.3) เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก ต้องขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกผู้ผลิตข้าวเหนียวชีวกลี้งเมืองเลย ก่อนเริ่มเพาะปลูก

(2.1.4) ปลูกในช่วงฤดูฝน ฤดูปลูกข้าวนาปี

(2.1.5) ทำการเตรียมดิน ปรับพื้นที่ในไร่ โดยการไถตะ ไถแปรหรือไถพรวน

(2.1.6) ขุดหลุมปลูกโดยใช้เหล็กหรือไม้ปลายแหลม (รุ่ง) กระทุ้งดินให้เป็นหลุมลึกประมาณ 2 – 5 เซนติเมตร และทำการปลูกโดยหยอดเมล็ดข้าวลงหลุมด้วยแรงงานคน หรือใช้รถหยอดข้าว ประมาณ 8 – 10 เมล็ดต่อหลุม โดยเว้นระยะห่างระหว่างหลุมและแถวของการปลูกข้าวเท่าๆ กัน ประมาณ 30 x 30 เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

(2.1.7) ใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยเคมี รวมถึงกำจัดวัชพืช หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

2.2 การเก็บเกี่ยว

(2.2.1) เก็บเกี่ยวในช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน หรือระยะเวลาประมาณ 120 – 130 วัน นับจากวันหยอดเมล็ดพันธุ์ โดยใช้แรงงานคน หรือเครื่องจักร

(2.2.2) ตากข้าวเปลือก 2 – 3 วัน เพื่อลดความชื้น หลังจากนั้นเก็บรักษาผลผลิตข้าวให้มีความชื้นที่เหมาะสม

(2.2.3) เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก ต้องมีระบบการบันทึกข้อมูลที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับตั้งแต่เมล็ดพันธุ์ข้าว การปลูก และคุณภาพของข้าวเปลือก

2.3 การแปรรูป

(2.3.1) ผู้แปรรูปต้องขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกผู้แปรรูปข้าวเหนียวชีวกลี้งเมืองเลย

(2.3.2) การแปรรูปข้าวเหนียวชีวกลี้งเมืองเลย ต้องทำการแปรรูปในจังหวัดเลย

(2.3.3) การแปรรูปต้องมีการบริหารจัดการ ดังนี้

(1) การรับซื้อข้าวเปลือก

- ผลผลิตต้องมาจากเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผลิตข้าวเหนียวชีวกลี้งเมืองเลย และปฏิบัติตามกระบวนการเพาะปลูกข้าวเหนียวชีวกลี้งเมืองเลย

- มีการจัดเก็บข้าวเปลือก แยกจากข้าวเปลือกพันธุ์อื่นๆ อย่างชัดเจน

- มีการจดบันทึกแหล่งที่มา วันที่รับวัตถุดิบ ผู้ผลิตวัตถุดิบ ปริมาณรับซื้อ หรือข้อมูลต่างๆ

ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเอกสารในการตรวจสอบย้อนกลับ

- มีการตรวจสอบคุณภาพของข้าวเปลือก ณ จุดรับซื้อ เช่น ความชื้น พันธุ์ปน หรือสิ่งเจือปนอื่นๆ เป็นต้น และบันทึกการตรวจสอบคุณภาพ

(2) การสีข้าว

- มีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เช่น ที่มาของข้าวเปลือก ปริมาณข้าวเปลือกก่อนสี ปริมาณข้าวกล้องหรือข้าวสารที่สีได้ เป็นต้น

- หากมีการสีข้าวพันธุ์อื่นที่ไม่ใช่ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลย ต้องมีการทำความสะอาดเครื่องสีทั้งระบบตามกรรมวิธีที่ถูกต้อง ก่อนทำการสีข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลยในครั้งต่อไป

2.4 การเคลื่อนย้าย กองเก็บ การรักษาสภาพ และการส่งมอบ

(2.4.1) อุปกรณ์ในการขนย้ายหรือขนส่งต้องสะอาดและป้องกันการปนจากข้าวพันธุ์อื่น

(2.4.2) มีการบันทึกข้อมูลการบ่งชี้ เคลื่อนย้าย กองเก็บ บรรจุหีบห่อ และการเก็บรักษาตั้งแต่ขั้นตอนรับเข้าโรงสี วันที่สีปริมาณข้าวสาร และข้าวกล้องที่สีได้ ตลอดจนการส่งมอบสินค้า รวมถึงวิธีการดูแลรักษาผลิตภัณฑ์

(2.4.3) มีขั้นตอนการบันทึกข้อมูลการจำหน่าย เช่น ชื่อผู้ซื้อ วันที่จำหน่าย ชนิดสินค้า และจำนวนสินค้าที่จำหน่าย เป็นต้น เพื่อควบคุมการเบิกจ่าย

2.5 การบรรจุหีบห่อ

(2.5.1) รายละเอียดบนฉลากหรือบรรจุภัณฑ์ ให้ประกอบด้วยคำว่า “ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลย” หรือ “Siwgleang Sticky Rice Mueang Loei” หรือ “Khao Neaw Siwgleang Mueang Loei”

(2.5.2) ระบุชื่อและสถานที่ผลิตหรือจัดจำหน่าย ปริมาณน้ำหนัก วันเดือน ปีที่บรรจุ และวิธีการเก็บรักษา หรือข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย และผู้บริโภค

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดเลยตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สภาพพื้นที่โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นพื้นที่ภูเขาและเนินเขามีเทือกเขาในแนวเหนือ - ใต้ โดยมีที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขาสลับอยู่ระหว่างแนวเทือกเขา สามารถแบ่งลักษณะภูมิประเทศได้เป็น 3 เขต คือเขตภูเขาสูง อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด เขตที่ราบเชิงเขา อยู่บริเวณตอนใต้และตะวันออกของจังหวัด และเขตที่ราบลุ่ม อยู่ตอนกลางของจังหวัด ซึ่งพื้นที่อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ และอำเภอนาแห้ว เป็นพื้นที่ภูเขาสูงสลับซับซ้อน มีที่ระหว่างหุบเขาบางแห่งเป็นที่ราบสูง ทั้งที่ลุ่มและที่ดอนมีความสูงอยู่ในช่วง 500 - 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายซึ่งเดิมเป็นพื้นที่ป่าปกคลุมทั้งพื้นที่ จึงมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกข้าวไร่พันธุ์ชีวเกลี้ยง

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดเลยมีลักษณะภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน หรือทุ่งหญ้าสะวันนา (Savanna) หรือภูมิอากาศ Aw (Tropical Savanna Climate) เมื่อพิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศ มีลักษณะคล้ายทางภาคเหนือ โดยมีอากาศเย็นสบาย มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำกว่าจังหวัดอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมีอุณหภูมิหนาวจัดอยู่ในช่วงเดือนธันวาคม - มกราคม ทำให้มีอากาศเย็นตลอดทั้งปี จากสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศจึงส่งผลให้ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลยมีลักษณะเด่นคือ ส่วนปลายเมล็ดข้าวเปลือกมีจุดสีน้ำตาล ต่างจากการปลูกในพื้นที่ราบที่ปลายเมล็ดข้าวจะไม่จุดสีน้ำตาล และเมื่อหลังจากหุงเป็นระยะเวลาอันยาวนานยังคงความนุ่มไว้ได้

ประวัติความเป็นมา

ที่มาและชื่อพันธุ์ข้าวเหนียวพันธุ์ชีวเกลี้ยง มีถิ่นกำเนิดอยู่จังหวัดเลย เป็นสายพันธุ์ข้าวไร่พื้นเมืองของจังหวัดเลยที่ปลูกสืบทอดมาจากบรรพบุรุษยาวนานกว่า 200 ปี ประกอบกับจังหวัดเลย มีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ภูเขาและเนินเขา มีเทือกเขายาว โดยมีที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขาสลับอยู่ระหว่างแนวเทือกเขา จึงนิยมปลูกข้าวไร่เป็นหลัก ซึ่งข้าวเหนียวพันธุ์ชีวเกลี้ยงเป็นสายพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกกันมากกว่าพันธุ์อื่นๆ เพราะมีลักษณะเด่น คือ มีอัตราการงอกสูงที่สุดทั้งที่ขนาดของเมล็ดเล็กกว่าพันธุ์อื่นๆ มีความทนทานต่อความแห้งแล้ง โรคและแมลงศัตรูพืช ให้ผลผลิตดีและมีปริมาณมากกว่าข้าวไร่พื้นเมืองพันธุ์อื่นๆ จากคำบอกเล่าของคนท้องถิ่นในอำเภอด่านซ้ายให้ข้อมูลว่า ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยง มีชื่อเดิมเรียกว่า ชิวอ้าว (ชิวแปลว่า เล็ก) ต่อมา มีการเรียกชื่อใหม่ว่า “ชีวเกลี้ยง” ตามลักษณะของเมล็ดข้าวที่ไม่มีขน โดยข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลยมีลักษณะเด่น คือ ส่วนปลายเมล็ดข้าวเปลือกมีจุดสีน้ำตาล และเมื่อหุงสุกเมล็ดข้าวจะสวย มีกลิ่นหอมเล็กน้อย เหนียว นุ่มอร่อย ซึ่งแตกต่างจากการปลูกในบริเวณพื้นที่ราบที่ปลายเมล็ดข้าวเปลือกไม่มีจุดสีน้ำตาล

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่บ้านน้ำเย็น จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่บ้านน้ำเย็น เพื่ออนุรักษ์พันธุ์ข้าวไร่พื้นเมืองหลายสายพันธุ์ รวมถึงข้าวเหนียวพันธุ์ชีวเกลี้ยงด้วย โดยภายหลังได้มีการนำกลับมาปลูกอย่างแพร่หลายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 และได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปลูกข้าวไร่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น การจัดนิทรรศการวันข้าวไร่ การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ ซึ่งจัดโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย สำนักงานเกษตรอำเภอด่านซ้าย และองค์การบริหารส่วนตำบลกสะทอน เป็นต้น

4. ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การปลูกข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลย ครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ และอำเภอนาแห้ว ของจังหวัดเลย รวมถึงมีการแปรรูปในพื้นที่จังหวัดเลย รายละเอียดตามแผนที่

5. การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

(1) ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลยจะต้องมีการปลูกและการแปรรูปในเขตพื้นที่ที่กำหนด และตามกระบวนการผลิตข้างต้น

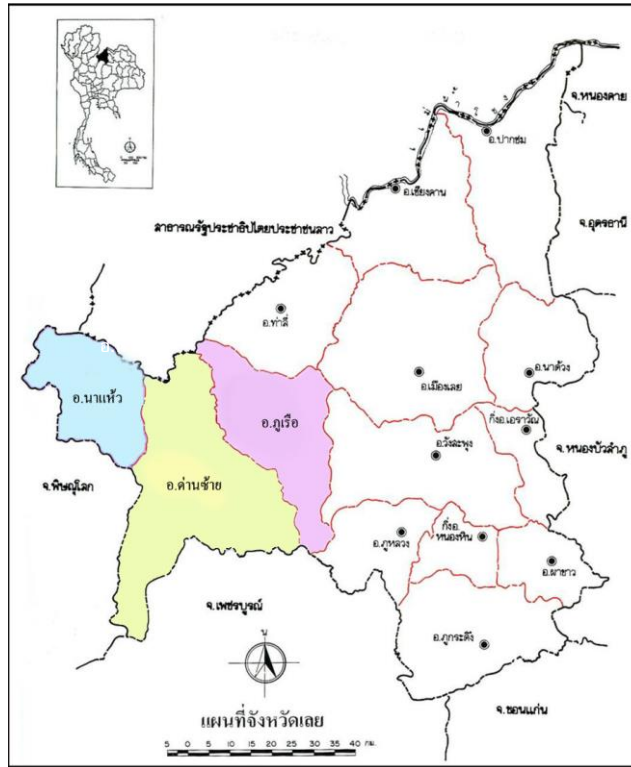
(2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต ผู้ประกอบการค้า ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลย รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

6. เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

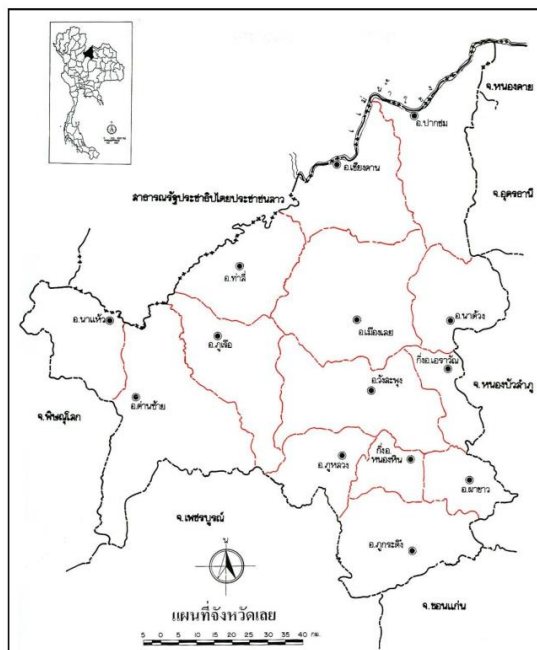
(1) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลย

(2) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ข้าวเหนียวชีวเกลี้ยงเมืองเลย

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ ข้าวเหนียวชีวเกี๋ยเมืองเลย

ขอบเขตพื้นที่ในการปลูกข้าวเหนียวชีวเกี๋ยเมืองเลย ครอบคลุมพื้นที่อำเภอด่านซ้าย อำเภอกุเรือ และอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

ขอบเขตพื้นที่การแปรรูปข้าวเหนียวชีวเกี๋ยเมืองเลย ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดเลย